

הודעה לעיתונות

פקס' 02-6521340 http://www.cbs.gov.il info@cbs.gov.il

ירושלים, כ"ד באלול תשס"ח
24 בספטמבר 2008
198/2008

ערב ראש השנה תשס"ט

ערב ראש השנה תשס"ט (אומדנים ארעיים לסוף ספטמבר 2008), מונה האוכלוסייה בישראל. כ-7,337,000 נפש¹ - כ-5,542,000 יהודים כ-1,477,000 ערבים וכ-318,000 "אחרים".

מבחר נתונים מתוך השנתון הסטטיסטי לישראל 2008 - מס' 59

האוכלוסייה בישראל (פרק 2, לוחות: 2.1, 2.3, 2.21 ו-2.20)

גידול האוכלוסייה

- בסוף שנת 2007 מנתה אוכלוסיית מדינת ישראל 7,243,600 נפש: מהם 5,478,200 יהודים (75.6%), 1,450,000 ערבים (20.0%), ועוד כ-315,400 אחרים (4.4%) – אלה, ברובם עולים ובני משפחותיהם שאינם רשומים כיהודים במרשם התושבים.
- שיעור גידול האוכלוסייה ב-2007 היה 1.8% – בדומה לשנים האחרונות. שיעור גידול דומה לשיעורי הגידול ששררו בישראל בשנות ה-80, שנים בהן שיעור העלייה לישראל היה מהנמוכים בתולדות המדינה. בשנות ה-90, בתקופת העלייה הגדולה ממדינות בריה"מ לשעבר, היה שיעור הגידול כ-3% בממוצע לשנה.
- שיעור הגידול של האוכלוסייה היהודית בשנת 2007 היה 1.6% ושל האוכלוסייה הערבית 2.6%.
- בקרב המוסלמים היה שיעור הגידול 2.8%; בשנים האחרונות חלה ירידה בשיעור הגידול של המוסלמים, לדוגמה בשנת 2000 היה שיעור הגידול בקבוצה זו 3.8% ובשנת 2005 – 3%.

גיל ומין

- האוכלוסייה הישראלית נחשבת אוכלוסייה צעירה יחסית למדינות המערב. בשנת 2007 אחוז הילדים בני 14-0 היה 28.4%, בהשוואה ל-17% בממוצע במדינות מערביות אחרות, ואחוז בני 65 ומעלה היה 9.8% בהשוואה ל-15%, בהתאמה.

¹ לא כולל העובדים הזרים, שמספרם נאמד בכ-200 אלף בשנת 2007 (חלקם שהה בארץ פחות משנה).

- חלקם של בני 75 ומעלה גדל בצורה מתונה עם השנים בעיקר בקרב היהודים (5.7% בשנת 2007 בהשוואה ל-3.8% בראשית שנות התשעים).
- בישראל חיים 978 גברים לכל 1,000 נשים. עד גיל 36 מספר הגברים גדול יותר ממספר הנשים, ומגיל 37 גדול מספר הנשים ממספר הגברים. לדוגמה, בגיל 75 ומעלה חיים 672 גברים לכל אלף נשים.

מצב משפחתי (נתוני 2006)

- נמשכת מגמת העלייה באחוז הרווקים והרווקות בקרב היהודים בכל קבוצות הגיל, ובמיוחד בגילים הצעירים. בשנת 2006 76% מהגברים היהודים בקבוצת הגיל 20-29 היו רווקים (73% בשנת 2000) ו-60% מהנשים בקבוצה זו היו רווקות (54% בשנת 2000). הסיבה העיקרית לעלייה באחוז הרווקים היא דחיית גיל הנישואין (נטייה לנישואין בגיל מבוגר יותר) לאורך השנים.

מוצא

- בשנת 2007 מספרם של ילידי ישראל המשיך לעלות והגיע ליותר מ-3.8 מיליון נפש. חלקם של ילידי ישראל מכלל היהודים והאחרים גדל בהתמדה מאז קום המדינה, במועד זה 35% מכלל היהודים היו ילידי ישראל, בהשוואה ל-67% בסוף 2007 (מכלל היהודים והאחרים).
- קבוצת המוצא הגדולה ביותר היא של יוצאי אירופה-אמריקה. קבוצה זו מנתה בסוף 2007 למעלה מ-2.2 מיליון נפש שהם 38.5% מהיהודים והאחרים. כ-15% מכלל היהודים ואחרים (871 אלף נפש) הם ממוצא אפריקה. הקבוצה הקטנה ביותר היא מיבשת אסיה – 688 אלף נפש – 11.9% מכלל היהודים ואחרים. ילידי אסיה עלו לישראל בעיקר בשנות ה-50 וה-60; מאז נפסקה העלייה מאסיה כמעט לחלוטין. שאר היהודים והאחרים הם צברים שגם אביהם נולד בישראל (34.6%).
הערה: "מוצא" - עבור ילידי חו"ל נלקחת ארץ הלידה, ועבור ילידי ישראל - ארץ לידת האב.

פיזור גיאוגרפי של האוכלוסייה (פרק 2, [לוחות: 2.4, 2.6, 2.7 ו-2.10](#))

- כמחצית מאוכלוסיית היהודים מרוכזת באזור מרכז הארץ (27.8% במחוז המרכז שהוא המחוז בעל האוכלוסייה הגדולה ביותר וכ-20.7% במחוז תל אביב). בולט במיוחד האחוז הנמוך של היהודים במחוז הצפון (מתחת ל-10%).
- לעומת זאת האוכלוסייה הערבית מרוכזת בפריפריה (כ-45% במחוז הצפון ועוד כ-11% במחוז הדרום).
- מעל למחצית האוכלוסייה במחוז הצפון היא אוכלוסייה ערבית (כ-53%). מאידך קרוב ל-90% מאוכלוסיית מחוז המרכז וכ-93% מאוכלוסיית מחוז תל אביב היא יהודית.
- בשנת 2007, קצב הגידול הממוצע של אוכלוסיית ישראל היה 1.8%, כמו בארבע השנים הקודמות. בשני מחוזות נרשם גידול מעל הממוצע הארצי: במחוז המרכז - 2.4%, ירידה בהשוואה לשנה קודמת, ובמחוז ירושלים - 2.2%, בדומה לשנה הקודמת.

- בהשוואה לשנה קודמת, נרשמה עלייה קטנה בקצב הגידול של מחוז חיפה (0.8%) והאטה בקצב הגידול במחוז הדרום (1.6%). בשאר המחוזות לא חל שינוי בקצב הגידול.
- הגיל החציוני של אוכלוסיית ישראל המשיך לעלות, ועמד על 28.7 שנים בשנת 2007. מגמת ההזדקנות של האוכלוסייה בישראל באה לידי ביטוי במיוחד במחוז תל אביב, מחוז בו נרשם הגיל החציוני הגבוה ביותר (33.7 שנים) ובמחוז חיפה (31.7 שנים).

הגירה פנימית (פרק 2, לוחות: 2.18 ו-2.19)

- במהלך שנת 2007 נרשמו מעל ל-247,000 שינויי כתובת (בין יישובים) במרשם התושבים. מספר שינויי הכתובת נמצא במגמת עלייה קלה לעומת השנתיים הקודמות (2006,2005), 244,000 אלף שינו את כתובתם ליישוב אחר ב-2006 ו-234,000 בשנת-2005.
- שיעור משני הכתובת (בין יישובים) עומד על כ-3.5% והוא קבוע למדי בשנים האחרונות. שיעור משני הכתובת בקרב היהודים גבוה מזה של הערבים. בשנת 2007 שיעור משני כתובת יהודים עמד על 4% בעוד בקרב הערבים עמד השיעור על 2.1%.
- מחוז המרכז הוא המחוז בעל מאזן ההגירה הפנימית החיובי הגבוה ביותר מבין המחוזות, ב-2007, כמו גם בעשור האחרון ובה שלפניו. למחוז נרשמה תוספת אוכלוסייה של 12,600 נפש במהלך 2006. מאזן ההגירה של אזור יהודה והשומרון גם הוא חיובי אם כי מסתמנת בו ירידה, תוספת של 4,900 נפש בהשוואה ל-5,100 בשנת 2006. בשאר המחוזות המאזנים היו שליליים. בולט במיוחד מאזן ההגירה השלילי ממחוז ירושלים - 6,100 נפש, שהוא המאזן השלילי הגבוה ביותר מאז סוף שנות ה-90.
- מבין 5 הערים הגדולות (המונות מעל 200,000 תושבים) מאזן הגירה חיובי נרשם בתל אביב-יפו בלבד (500 נפש). בראשון לציון מאזן ההגירה הוא אפס, כלומר, מספר הנכנסים שווה למספר היוצאים. בכל יתר הערים נרשם מאזן הגירה שלילי, אשדוד (400- נפש), בירושלים (6,400- נפש) ובחיפה (2,200- נפש).
- מבין 9 הערים המונות בין 100,000 ל-199,999 נפש, היה מאזן הגירה פנימית חיובי בפתח תקווה, בחולון, בנתניה וברחובות. בכל יתר הערים בקבוצה זו מאזן ההגירה שלילי.
- מאזן ההגירה בקרב האוכלוסייה הכפרית נשאר חיובי כפי שהיה שנים רבות; שיעור מאזן ההגירה ממשיך להיות גבוה - 12.4 לכל אלף תושבים. מאזן ההגירה עמד על 7,300 תושבים ב-2007 בהשוואה ל-6,400 תושבים ב-2006. את עיקר השינוי ניתן ליחס לקיבוצים.

צפיפות האוכלוסייה (פרק 2, לוחות: 2.14, 2.15 ו-2.16; פרק 28, לוח: 28.1)

- עם הגידול באוכלוסייה גדלה צפיפות האוכלוסייה (מספר האנשים המתגוררים באזור מסוים ביחס לשטחו של האזור). בשנת 2007, נרשמה במדינת ישראל צפיפות אוכלוסייה של כ-315 נפשות לקילומטר מרובע, בהשוואה לצפיפות של כ-247 בשנת 1995 ושל כ-209 בשנת 1989 (לפני גל העלייה).
- בסלובניה, לדוגמה, ששטחה דומה לזה של מדינת ישראל, הצפיפות היא 99 נפש לקמ"ר ובבלגיה 343 נפש לקמ"ר.
- צפיפות האוכלוסייה בישראל עולה בהתמדה עם שיעורי גידול האוכלוסייה הגבוהים יחסית. המחוז המאוכלס ביותר הוא מחוז תל אביב, ובו על כל קמ"ר מתגוררים כ-7,100 נפשות, בממוצע. מחוזות ירושלים והמרכז

- צפיפות גבוהה במיוחד ביישובים עירוניים מושפעת משטח שיפוט מצומצם ו/או שיעורי גידול אוכלוסייה גבוהים. צפיפות גבוהה במיוחד אפשר למצוא הן ביישובים גדולים (מעל 100,000 תושבים) – בני ברק (20,680 נפש לקמ"ר, שטח העיר קטן יחסית) ובת ים (15,743 נפש לקמ"ר) והן ביישובים מעט קטנים יותר – גבעתיים (15,502 נפש לקמ"ר), קריית מוצקין (10,414 נפש לקמ"ר) ואלעד (11,196 נפש לקמ"ר).
- **אזור המטרופולין הצפוף ביותר הוא מטרופולין תל אביב.** הצפיפות הממוצעת במטרופולין זה בשנת 2007 עמדה על 2,085 נפש לקמ"ר. בתוך המטרופולין שטח הגלעין (העיר תל אביב-יפו) הוא הצפוף ביותר – 7,530 נפש לקמ"ר ומשם ככול שמתרחקים לשולי המטרופולין הצפיפות הממוצעת הולכת ופוחתת: ביישובי הטבעת הפנימית של המטרופולין 6,864 נפש לקמ"ר, ביישובי הטבעת התיכונה 3,394 נפש, וביישובי הטבעת החיצונית 906 נפש.

נישואין וגירושין - נתוני 2006 (פרק 3, לוחות: 3.1, 3.2, 3.3, 3.4, 3.5, 3.6, 3.7, 3.8, 3.9 ו-)

(3.10)

- **44,685 זוגות התחתנו בישראל בשנת 2006, מתוכם 33,880 זוגות יהודיים (76%) ו-9,273 מוסלמים (21%).**
- **13,439 זוגות התגרשו בישראל בשנה זו, מתוכם 11,392 זוגות יהודיים (85%) ו-1,134 מוסלמים (8%).**
- בשנת 2006, שיעור הנישואין עמד על 6.3 ל-1,000 באוכלוסייה ושיעור הגירושין עמד על 1.9 ל-1,000; לשם השוואה, בשנים 1989-1985 עמד שיעור הנישואים על 7.0 ל-1,000 באוכלוסייה ושיעור הגירושין על 1.2 ל-1,000.
- **הגיל החציוני** (שמתחתיו מצויים מחצית) של הנישאים לראשונה עמד על 27.3 לגברים ו-24.2 לנשים. לשם השוואה גיל זה עמד בשנת 1999 על 26.2 ו-23.4 בקרב הגברים והנשים שנישאו לראשונה, בהתאמה.
- 86.3 אחוז מהנישואין של יהודים שנערכו בשנת 2006, היו של שני בני זוג הנישאים לראשונה (רווק עם רווקה).

לידות חי ופריון (פרק 3, לוחות: 3.1, 3.2, 3.11, 3.12, 3.13, 3.14, 3.15, 3.16, 3.17 ו-3.18)

- **בשנת 2007 נולדו 151,679 ילודים, עלייה של 2.4% בהשוואה לשנת 2006.**
- **מספר הילדים הממוצע לאישה²** (שיעור הפריון הכולל) בשנת 2007 נאמד ב-2.90.
- בשנת 2007 עלה מספר הילדים הממוצע לנשים יהודיות ל-2.80 (בהשוואה ל-2.75 בשנת 2006).

² מספר הילדים הממוצע שאישה צפויה ללדת במהלך חייה. מבוסס על ההנחה כי האישה תחיה במשך כל שנות הפריון שלה (גילים 15-49) וכי תלד בהתאם לשיעורי הפריון הסגוליים לפי גיל שהיו בשנת 2007.

ביתר קבוצות הדת בישראל חלה ירידה במספר הילדים הממוצע לאישה. כך לדוגמה, מספר הילדים הממוצע לנשים מוסלמיות המשיך לרדת והגיע בשנת 2007 ל-3.90 ילדים לאישה (בהשוואה ל-3.97 בשנת 2006).

ירידה במספר הילדים הממוצע לאישה נרשמה גם בקרב הנשים הדרוזיות (2.49 ב-2007 בהשוואה ל-2.64 ב-2006).

- בשנת 2007 היה גילה הממוצע של אישה בלידה הראשונה 27 שנים.
- בקרב הנשים היהודיות, ילידות אירופה ילדו את ילדן הראשון בגיל הצעיר ביותר- 27.4 שנים. לעומתן, ילידות אסיה ילדו את ילדן הראשון בגיל המבוגר ביותר- 30.4 שנים³.
- בשנת 2007, בישובים העירוניים, מספר הילדים הממוצע לאישה היה נמוך ב-0.5 ילד מהממוצע בישובים הכפריים (2.87 מול 3.37 בהתאמה).

תוחלת חיים ותמותת תינוקות (פרק 3, לוחות: 3.2 ו-3.24)

- תוחלת החיים בלידה בשנת 2007 הייתה 78.8 שנים בקרב גברים ו-82.5 שנים בקרב נשים.
- הן תוחלת החיים של הזכרים והן תוחלת החיים של הנקבות עלתה בשנת 2007 ב-0.3 שנים בהשוואה לשנת 2006. תוחלת החיים גבוהה יותר בקרב יהודים ואחרים בהשוואה לערבים, ב-4.0 שנים יותר בקרב זכרים וב-3.8 שנים יותר בקרב נקבות.
- שיעורי תמותת התינוקות ל-1,000 לידות חי בשנת 2007 המשיכו לרדת לעומת שנת 2006 בקרב יהודים ואחרים – 2.8; בקרב ערבים השיעורים נשארו ללא שינוי – 6.9.

סיבות מוות (פרק 3, לוח: 3.30)

- סיבות המוות העיקריות בשנת 2005 היו שאתות ממאירות (סרטן) – 24.5% מהפטירות; מחלות לב – 18.6% מהפטירות, מחלות כלי דם במוח – 6.8% מהפטירות וסוכרת – 6.2% מהפטירות. מסיבות חיצוניות (סיבות שאינן מחלות) נפטרו 5.4% מסך הנפטרים.

לוחות חדשים בפרק 3: 3.6, 3.7, 3.14, 3.15, 3.21

עלייה (פרק 4, לוחות: 4.3, 4.5 ו-4.6)

- בשנת 2007 הגיעו לישראל 18,129 עולים, כ-6% פחות ממספר העולים שהגיעו בשנת 2006.
- בשנת 2007 נצפה השיעור הנמוך ביותר של העלייה מאז שנות השמונים - 2.5 עולים ל-1,000 תושבים.
- הגיל החציוני של העולים שעלו בשנת 2007 היה 27 שנים והוא יציב לאורך שלוש השנים האחרונות.

³ יש לציין כי הגיל הממוצע של אוכלוסיית הנשים היהודיות ילידות אסיה גבוה הן בהשוואה לאוכלוסיית הנשים היהודיות ילידות ישראל והן בהשוואה לנשים יהודיות ילידות חו"ל, כולל ילידות אירופה. דבר זה בא לידי ביטוי גם בגיל הממוצע בלידה ראשונה.

- בשנת 2007 המשיכה העלייה להיות מורכבת מרוב של נשים – 890 גברים ל-1,000 נשים.

משקי בית ומשפחות (פרק 5, לוחות: 5.2, 5.3, 5.4, 5.5, 5.6, 5.7, 5.8, 5.9, 5.10, 5.11, 5.12 ו-5.13)

(5.13)

- בשנת 2007 נמשכה מגמת הגידול במספר משקי הבית הפרטיים בישראל ומספרם הגיע ל-2,051.6 אלף, עלייה של 2.2% בהשוואה לשנת 2006.
- מבין כלל משקי הבית, בראש 1,723.3 אלף משקי בית עמד יהודי (84%) ובראש 279.2 אלף משקי בית עמד ערבי (13.6%).
- מספר הנפשות הממוצע למשק בית עמד על 3.33 נפשות למשק בית בכלל האוכלוסייה, באוכלוסייה היהודית - 3.09. באוכלוסייה הערבית - 4.86.
- מבין משקי הבית, 1,652.7 אלף (80.6%) הם משקי בית "משפחתיים" (שבהם מתגוררת לפחות משפחה גרעינית אחת) ו-399.0 אלף (19.4%) הם משקי בית "לא משפחתיים", ברובם משקי בית של אנשים הגרים לבד (17.9% מכלל משקי הבית).
- בשנת 2007 חיו בישראל 1,694.3 אלף משפחות. מרבית המשפחות (כ-92%) התגוררו ללא אנשים נוספים או משפחה נוספת במשק הבית.
- בקרב 1,377.8 אלף המשפחות היהודיות מבנה המשפחה הנפוץ ביותר היה של זוגות עם ילדים (בכל גיל) - 61%, מהן - 47% משפחות של זוגות עם ילדים עד גיל 17. 26% מהמשפחות היהודיות היו של זוגות ללא ילדים. 6% היו משפחות חד הוריות עם ילדים עד גיל 17.
- בקרב 273.4 אלף המשפחות הערביות מבנה המשפחה של זוג עם ילדים (בכל גיל) היה נפוץ אף יותר - 80%, מהן-71% מהמשפחות הערביות היו של זוגות עם ילדים עד גיל 17. 9% מהמשפחות הערביות היו של זוגות ללא ילדים. 5% היו משפחות חד הוריות עם ילדים עד גיל 17.
- בשנת 2007, מספר המשפחות החד הוריות עם ילד אחד לפחות עד גיל 17 עמד על 100.8 אלף. משפחות אלה היוו עשירית מכלל המשפחות בישראל עם ילדים עד גיל 17.
- מבין סך המשפחות בישראל, 23.5% הן משפחות של זוגות ללא ילדים ו-50.6% משפחות של זוגות עם ילדים עד גיל 17. מבין מחוזות המגורים השונים, מחוז תל אביב מאופיין באחוז הגבוה ביותר של זוגות ללא ילדים (33.6%) ובאחוז הנמוך ביותר של זוגות עם ילדים עד גיל 17 (38.9%).
- 5.9% מסך המשפחות בישראל הן משפחות חד הוריות עם ילדים עד גיל 17. במחוזות חיפה והדרום נמצא אחוז המשפחות החד הוריות עם ילדים עד גיל 17 הגבוה ביותר (7.1% ו-7.8% בהתאמה).
- ממוצע הנפשות הגבוה ביותר למשפחה נמצא באזור יהודה והשומרון⁴ (4.46 נפשות למשפחה) ובמחוז ירושלים (4.26), והנמוך ביותר במחוז תל אביב (3.22).

⁴ באזור יהודה והשומרון הנתונים מתייחסים למשפחות ביישובים יהודיים בלבד.

הערה: הנתונים על משקי בית ומשפחות מבוססים על סקר כוח אדם לשנת 2007. הנתונים כוללים את כל משקי הבית, פרט למשקי בית בקיבוצים, מוסדות, מעונות סטודנטים והגרים מחוץ ליישובים (בדוים בדרום ואחרים).

לוח חדש בפרק 5: 5.9

חברה ורווחה (פרק 7, לוח: 7.13)

לוח זה מציג נתונים אודות רשומים במחלקות לשירותים חברתיים לפי מאפיינים נבחרים מתוך קובץ נתוני יסוד של משרד הרווחה.

- בשנת 2007, רשומים כ-1,239,000 אנשים במחלקות לשירותים חברתיים. מחציתם - משפחות עם ילדים. ילדים עד גיל 14 מהווים כ-27% מהרשומים. 19% מהרשומים הם קשישים מעל גיל 65. הנשים מהוות קצת יותר מחצי מהאוכלוסייה הרשומה במחלקות לשירותים חברתיים ובגילי 75 ומעלה – חלקן מגיע ל-64%.

חינוך והשכלה

תלמידים בעלי צרכים מיוחדים (פרק 8, לוחות: 8.16 ו-8.17)

- בשנת תשס"ז למדו בחינוך היסודי והעל-יסודי 106,244 תלמידים עם צרכים מיוחדים. בגני הילדים הציבוריים בקרו 12,282 ילדים עם צרכים מיוחדים.
- רוב התלמידים עם צרכים מיוחדים בחינוך היסודי והעל-יסודי (כ-62%) משולבים בכיתות רגילות, והשאר לומדים בכיתות מיוחדות או בבתי ספר מיוחדים.
- סוג הלקות הנפוץ ביותר בחינוך היסודי והעל-יסודי הוא לקות למידה (59.5%) ואחריו הפרעות התנהגותיות (10%), ואילו בגני הילדים הלקות הנפוצה ביותר היא עיכוב התפתחותי (38%) ולאחריה עיכוב שפתי (22.5%).

חינוך גבוה (פרק 8, לוחות: 8.47, 8.49, 8.51, 8.55, 8.61, 8.62, 8.63, 8.66, 8.67, 8.68, 8.69 ו-8.70)

- בשנת תשס"ז למדו 14.7 אחוז מקרב בני 20-29 במוסדות להשכלה גבוהה¹ - עלייה של חצי אחוז בהשוואה לשנת תשס"ו. העלייה בשיעור הלמידה נובעת בעיקר מהעלייה במספר הסטודנטים במכללות האקדמיות. מספר הסטודנטים במכללות האקדמיות בשנת תשס"ז היה 70,046 לעומת 64,355 בשנת תשס"ו. המגמה של העלייה במספר הסטודנטים במכללות האקדמיות נמשכה גם בשנת תשס"ח ומספרם הגיע ל-76,687. שנת תשס"ח הינה השנה השנייה בה יש ירידה במספר הסטודנטים במכללות לחינוך. מספר הסטודנטים לתואר ראשון במכללות לחינוך בשנת תשס"ח היה 26,600 לעומת 26,883 בתשס"ז. הסטודנטים במכללות לחינוך התמחו בעיקר בתחומים: מתמטיקה, מדעי הטבע ומדעי המחשב (17.3 אחוז) בחינוך מיוחד (17.2 אחוז) וביהדות (14.1 אחוז).

[1] באוניברסיטאות ובמכללות לא כולל האוניברסיטה הפתוחה ושלוחות של מוסדות להשכלה גבוהה מחו"ל

- בשנת תשס"ח נמשכה הירידה במספר הסטודנטים לתואר ראשון באוניברסיטאות. מספרם בשנה זו היה 75,475 לעומת 76,385 בתשס"ז.
- **בשנת תשס"ז למדו בשלוחות של מוסדות אקדמיים זרים 6,705 סטודנטים**, מתוכם 3,648 למדו לתואר ראשון ו-3,057 למדו לתואר שני. בין תשס"ו לתשס"ז חל גידול של 15.5 אחוז במספר הלומדים בשלוחות הזרות, זאת למרות שבשנים האחרונות הוסבו חלק מהשלוחות הזרות למכללות אקדמיות, תהליך שצפוי להימשך גם בשנה הבאה.
- **בשנת תשס"ז העניקו המוסדות האקדמיים בישראל תארים אקדמיים ל-54,615 סטודנטים; מהם 39,261 קיבלו תואר ראשון, 13,234 תואר שני, 1,288 תואר שלישי. מבין מקבלי תואר ראשון 19,527 קיבלו את התואר מאוניברסיטאות, 2,095 מאוניברסיטה הפתוחה, 12,206 מהמכללות האקדמיות ו-5,433 מהמכללות האקדמיות לחינוך.**
- נשים היוו 59.5 אחוז מכלל מקבלי התארים: באוניברסיטאות - 58.7 אחוז, במכללות האקדמיות - 51.7 אחוז ובמכללות לחינוך - 80.5.

כוחות הוראה (פרק 8, לוחות: 8.31, 8.33, 8.34, 8.35, 8.37 ו-8.59)

- **בשנת תשס"ח לימדו 99,217 מורים בחינוך העברי**, (גידול של 1.7% ממספרם בשנה הקודמת) ו-28,846 **מורים בחינוך הערבי (גידול של 3.5% ממספרם בשנה הקודמת)**. בכל מערכת החינוך חל בתשס"ח גידול של 2% במספר המורים.
- בשנים האחרונות ניכרת **תופעת הזדקנות אוכלוסיית המורים**; בשנים תשס"ז ותשס"ח רבע מהמורים המלמדים בחינוך היסודי הינם מעל גיל 50; בין 35% ל-40% מהמורים בחינוך העל יסודי נמצאים באותה שכבת גיל.
- **לאורך השנים ניכרת עלייה ברמת השכלת המורים בחינוך העברי והערבי**. 70% מקרב מורי הקדם יסודי והיסודי הם אקדמאים ומקרב מורי העל יסודי - כ-90%.
- **הסגל האקדמי במכללות, הן המתוקצבות והן הלא-מתוקצבות צעיר יותר מהסגל באוניברסיטאות** – בכל תחומי הלימוד הנבחרים פחות משליש מהם הינם מעל לגיל 55, באוניברסיטאות בתחום מדעי החברה והרוח ובתחום מדעי הבריאות כ-40% מאנשי הסגל הינם מעל גיל 55.

תחזיות תלמידים

- **מספרם הכולל של התלמידים במערכת החינוך על-פי התחזית צפוי לגדול מכ-1,405,000 בשנת 2006, לכ-1,524,000 בשנת 2013 (גידול של כ-8.5 אחוזים)**. שיעור הגידול במספר התלמידים יהיה ניכר יותר במגזר הערבי - גידול של 23% (434,000 תלמידים בשנת 2013), ובפיקוח החרדי במגזר העברי - גידול של 28%. (262,000 תלמידים בשנת 2013).

לוחות חדשים בפרק 8: 8.16, 8.17, 8.34, 8.58, 8.62-8.70, 8.75

תרבות (פרק 9, לוחות חדשים: 9.4 ו-9.5)

מוזיאונים (פרק 9, לוח: 9.5)

לראשונה נכללים בשנתון נתונים על 52 מוזיאונים מוכרים על-פי חוק המוזיאונים התשמ"ג (1983), ביניהם שניים אשר אינם מתוקצבים על ידי המחלקה למוזיאונים: בית התפוצות והמוזיאונים הפתוחים גני התעשייה תפן ועומר. סקר המוזיאונים נערך מטעם משרד המדע התרבות והספורט ע"י המרכז למידע ולמחקר תרבות.

- 8 מוזיאונים ממוקמים במחוז ירושלים, 16 במחוז צפון, 9 במחוז חיפה, 7 במחוז מרכז, 8 במחוז תל אביב ו 4 במחוז דרום.
- סך כל הביקורים במוזיאונים אלו הסתכם בשנת 2005 ב-2,338,650 ביקורים מתוכם 1,803,369 בתשלום ו-535,281 אינם בתשלום.

בתי קולנוע (פרק 9, לוח: 9.4)

לראשונה בשנתון נכללים נתונים על פעילותם של בתי קולנוע מסחריים הרשומים בהתאחדות ענף הקולנוע בישראל. התאחדות ענף הקולנוע הינו גוף המרכז את הפעילות בתחום זה. אולם, לא כל בתי הקולנוע רשומים בהתאחדות.

- **בשנת 2007, ירד מספר בתי הקולנוע** הרשומים בהתאחדות ענף בתי הקולנוע ל-48 בתי קולנוע, ירידה של 18.6 אחוז לעומת שנת 2006 (59 בתי קולנוע).
- בבתי קולנוע אלו ישנם 275 מסכים ו-44,911 מושבים בסך הכול. סך כל הכרטיסים שנמכרו, הוא 9,142,474 - עלייה של 1.2 אחוז לעומת שנת 2006.
- **הפיזור הגיאוגרפי של בתי הקולנוע** היה: 3 במחוז ירושלים, 2 במחוז הצפון, 7 במחוז חיפה, 14 במחוז המרכז, 16 במחוז תל אביב ו-6 במחוז הדרום.

הוצאות המגזר הממשלתי לפי מטרות (פרק 10, לוחות: 10.10 ו-10.11)

הוצאות המגזר הממשלתי – הממשלה, הרשויות המקומיות ומוסדות ללא כוונת רווח שיעקר מימונם מהממשלה – מסווגות מדי שנה לפי מטרה.

- **עלה חלקן של ההוצאות בתחום הרווחה והביטוח הסוציאלי בהדרגה מ-21.6% ב-1995 ל-25.9% בשנת 2007.** כמו כן, עלו ההוצאות בתחום החינוך מ-14.8% ב-1995 ל-16.2% ב-2007. ירד חלקן של ההוצאות לשירותים כלכליים ולשיכון ולשירותים קהילתיים.
- **חלקן של ההוצאות בתחום הבריאות ואיכות הסביבה נשאר כמעט ללא שינוי.** חלקן של ההוצאות הביטחון הצטמצם מאוד מתחילת שנות ה-80 עד 1995 ומאז נשאר כמעט ללא שינוי עד 2007.

פשיעה (סדר ציבורי) (פרק 11, לוחות: 11.3 ו-11.4)

- מגמת הירידה במספר התיקים שנפתחים במשטרה, נמשכת. בשנת 2007 נפתחו כ-443,000 תיקים בהשוואה ל-477,000 תיקים בשנת 2006 – ירידה של 7%.
- מספר ההרשעות ירד במקצת והגיע ל-43,000 לערך, בשנת 2006. כשליש ממספר ההרשעות הן תוצאות של עבירות כלפי הסדר הציבורי, 17% - כלפי הרכוש, 16% מההרשעות הן על עבירות כלפי גופו של אדם ו-12% כלפי המוסר.

מאזן התשלומים של מדינת ישראל

יבוא ויצוא שירותים (פרק 15, לוח: 15.8)

- בשנה האחרונה הסתיים סקר חדש שבו התקבלו לראשונה נתונים מפורטים על יצוא ויבוא שירותים של חברות עסקיות בישראל לפי סוג השירות והארץ. ממצאי הסקר שימשו לעדכון נתוני מאזן התשלומים.
- מהסקר התברר ששירותי תוכנה ומחשוב ושירותי מחקר ופיתוח, הם סוגי השירות העיקריים שישראל מייצאת: יצוא שירותים אלה מהווה 51% מסך כל היצוא של שירותים עסקיים, כולל מכירות של חברות הזנק לחו"ל.
  - סוגים נוספים של יצוא שירותים: שירותי בינוי ושירותי התקנת ציוד והרכבתו בחו"ל - 8.6%; שירותים המסופקים ללקוחות בחו"ל ע"י מהנדסים, אדריכלים וטכנאים - 5.4%; תמורות יצוא מתמלוגים ודמי רישיונות - 6%.
  - חלק גדול יחסית (40%) מיצוא השירותים מיועד ל"חברות קשורות" – דהיינו חברות אם או חברות בת בחו"ל. מאידך גיסא, 26% מהיבוא הוא מחברות קשורות.
  - היעד הבולט ליצוא השירותים העסקיים הינו ארה"ב. היצוא לארה"ב מהווה 45% מסך היצוא ומורכב בעיקר משירותי מחקר ופיתוח שירותי בינוי והתקנה ושירותי מחשוב.

פעילות חברות רב-לאומיות (פרק 15, לוח: 15.7)

- משקלן של חברות רב-לאומיות במשק עלה בשנים האחרונות ופעילותן נסקרת מדי שנה.
- יותר מ-60% מהמכירות לחו"ל של חברות רב-לאומיות ישראליות התבצעו באמצעות חברות בנות בחו"ל. היעדים העיקריים של מכירות באמצעות חברות בנות בחו"ל הם: ארה"ב (34%), מערב אירופה (31%) מזרח אסיה (7.5%) ומזרח אירופה (7%).
- מתוך היצוא של חברות ישראליות בשליטה זרה, יותר מ-70% נועד לחברות האם בחו"ל של החברה הישראלית.

החשבון השוטף (פרק 15, לוחות: 15.1 ו-15.2)

- העודף בחשבון השוטף של מאזן התשלומים בשנת 2007 חזר לרמה דומה לזו של שנת 2005 והסתכם ב-4.5 מיליארד דולר, לאחר עלייה ניכרת בשנת 2006, בה הגיע עודף זה ל-8.1 מיליארד דולר.
- מאזן התשלומים של ישראל התאפיין בגירעונות בחשבון השוטף במשך שנים רבות. גירעונות אלה הגיעו לשיאם בשנים 1995/96 בהשפעת העלייה המוגברת מבר"מ לשעבר ועם הגידול הניכר ביבוא, שהתלווה לתהליך קליטתם של העולים. החל משנת 2003 נרשמו עודפים בחשבון השוטף, שהגיעו ל-2.8% מהתוצר בשנת 2007. עודפים אלה מקורם בשיפור שחל בחשבון הסחורות והשירותים – גידול ביצוא בקצב גבוה מהגידול ביבוא – ובהצבר ההדרגתי של נכסי המשק בחו"ל, שהביאו לשיפור גם בחשבון ההכנסות, המהווה חלק מהחשבון השוטף.
- הירידה בעודף בשנת 2007 נבעה בעיקר מגידול הגירעון במאזן הסחורות מלווה בירידה בעודף בחשבון השירותים.

החוב החיצוני של מדינת ישראל (פרק 15, לוח: 15.5)

- בסוף שנת 2007 חובות המשק לחו"ל – הלוואות שתושבי ישראל קבלו מחו"ל, פיקדונות של תושבי חו"ל בבנקים ישראלים, אשראי שקבלו יבואנים ישראלים מספקים בחו"ל ונכסים פיננסיים אחרים – היו נמוכים מנכסי המשק המקבילים בחו"ל. עודף זה של נכסים על התחייבויות הגיע ל-44.6 מיליארד דולר בסוף 2007.
- החוב החיצוני נטו של ישראל (חובות המשק לחו"ל בניכוי נכסים בחו"ל), ירד בהתמדה משנת 1995 והפך משנת 2002 לעודף של נכסים על התחייבויות. מצב זה נבע מגידול של נכסי המשק בחו"ל בקצב גבוה מהגידול בחובות המשק לחו"ל: הגידול בחובות משנת 1995 ועד 2007 היה של 80%, לעומת גידול בנכסי המשק בחו"ל (במכשירי חוב) ב-318% באותה תקופה.

לוחות חדשים בפרק 15: 15.2, 15.3

יצוא ויבוא לפי ארץ מקור וקנייה (פרק 16, לוח: 16.7)

- בשנים האחרונות הלמ"ס החלה לפרסם נתונים של יבוא הסחורות לפי ארץ מקור שמשלימים את הנתונים החודשיים שמתפרסמים על יבוא סחורות לפי ארץ קנייה. השוואה בין שתי מערכות הנתונים מראה שההפרשים בין היבוא שנקנה מארץ אחת לבין היבוא שיוצר בה הלכו וגדלו עם השנים כתוצאה מההתפתחות המואצת בסחר הסחורות העולמי, תהליך הגלובליזציה, קנייה ומכירה של סחורות בבורסות וקיומן של חברות רב לאומיות.
- בין הארצות שבהן היבוא לפי ארץ קנייה היה גדול מהיבוא לפי ארץ מקור בולטות במיוחד שוויץ, הולנד, בלגיה, הונג קונג, הממלכה המאוחדת ובשנים האחרונות גם שוודיה וסינגפור. היקף היבוא מארצות אלה שלא מיוצר בארץ הקנייה גדל בהתמדה – כך למשל עלה היבוא מהולנד שלא יוצר בה מ-400 מיליון דולר (שליש מהיבוא) בשנת 2000 ל-1,023 מיליון דולר (מחצית מהיבוא) בשנת 2007.
  - הארצות העיקריות מהן היבוא לפי ארץ מקור היה גדול מהיבוא לפי ארץ קנייה היו סין, רוסיה, ארה"ב, יפן, דרום אפריקה, אוקראינה, מלזיה ואינדונזיה. היקף היבוא שלא יוצר ישירות מארצות מקור אלה עלה

חשבון לווין מלכ"ר כולל התנדבות

ממצאים מסקר חדש שחקר את המוסדות ללא כוונת רווח (מלכ"ר) בישראל שולבו בחשבונות הלאומיים (פרק 14) ובחשבונות מיוחדים על חינוך (פרק 8), בריאות (פרק 6), תרבות (פרק 9) ומחקר ופיתוח (פרק 26) שמתפרסמים בשנתון הנוכחי.

- ממצאי הסקר עולה שהתוצר של מגזר המלכ"ר הסתכם ב-38 מיליארד ₪ שהם 6.9% מכלל התוצר המקומי הגלמי ב-2004. באותה שנה הועסקו במלכ"רים עובדים בשכר בהיקף של 268 אלף עובדים – או 11.5% מכלל המשרות במשק ובנוסף הועסקו עובדים בהתנדבות בהיקף של 38 אלף משרות. המלכ"רים סיפקו שירותים חברתיים שונים – שירותי בריאות, חינוך, תרבות, דת ורווחה – ועסקו גם בקידום מטרות חברתיות כגון שמירה על איכות הסביבה וקידום המחקר. ערך סך השירותים שסיפקו מלכ"רים באותה שנה הסתכמו ב-76.6 מיליארד ₪. מקור המימון העיקרי לפעילות של מלכ"רים הנו תרומות והעברות ממגזרים אחרים במשק. העברות מהממשלה והרשויות הגיעו ל-51% מכלל המימון ותרומות ממשקי בית ועסקים ל-17%. בנוסף מכרו המוסדות שירותים במחירים שבדרך כלל אינם מכססים את עלות השירותים – הכנסות המוסדות ממכירות אלו הסתכמו ב-29% מהמימון הכולל.

ההוצאה הלאומית לחינוך (פרקים 8 ו-28)

- בשנת 2007 עלתה ההוצאה הלאומית לחינוך במחירי קבועים ב-5% בהמשך לעליות של 2% לשנה ב-2005 ו-2006. ההוצאה לחינוך כוללת את הוצאות מוסדות החינוך הציבוריים והפרטיים בכל דרגי החינוך – מקדם יסודי ועד השכלה גבוהה וכן הוצאות משקי בית לשיעורים פרטיים, לספרי לימוד וכד'.
- ב-4 השנים האחרונות מימנו הממשלה והרשויות המקומיות 75% מההוצאה לחינוך ומשקי בית 25% ממנה. בשנים 2000 עד 2003 היה חלק המימון של הממשלה והרשויות המקומיות גבוה יותר – 79%. התפלגות ההוצאה הלאומית לחינוך לפי מגזר מבצע לא השתנתה בשנים האחרונות. בשנת 2007 סופקו רוב שירותי החינוך – 88% - במוסדות חינוך של המגזר הממשלתי - ממשלה, הרשויות המקומיות ומלכ"ר שרוב מימנם מהממשלה. נתוני OECD המעודכנים ביותר (לשנת 2005) מראים שההוצאה על מוסדות חינוך בישראל גבוהה יחסית – 8.0% לעומת 6.1% במדינות החברות ב-OECD. בהשוואה זו יש להביא בחשבון שאחוז הצעירים באוכלוסייה בישראל גבוה יחסית לזה שב-OECD, כך שבישראל מצד אחד אחוז התלמידים גבוה יחסית ומצד שני אחוז התושבים בגילי העבודה שיכולים לממן את החינוך קטן יחסית.
- השוואת ההוצאה הממוצעת לתלמיד במחירים בינלאומיים קבועים (PPP) מראה, כי בישראל ההוצאה הממוצעת לתלמיד בכל דרגי החינוך נמוכה מהממוצע במדינות OECD.

חקלאות (פרק 19, לוחות: 19.8, 19.14, 19.15 ו-19.17)

- ערך התפוקה החקלאית בשנת 2007 עמד על 22.7 מיליארד ש"ח (13.9 מיליארד ש"ח – גידולים צמחיים ו-8.8 מיליארד ש"ח – בעלי חיים ותוצרתם). בהשוואה לשנת 2006 נרשמה עלייה של כ-6% בערך התפוקה (עלייה של כ-7% בגידולים צמחיים ושל כ-5% בבעלי חיים ותוצרתם).
- ערך התשומה החקלאית עלה בכ-13%, שיעור הכפול משיעור העלייה בערך התפוקה. עיקר העלייה נבע מעליית מחירי המספוא, חלפים ותיקונים, ודשנים וזבלים.
- משנת 2006 חלה עלייה של כ-70% בייצוא מוצרי חקלאות אורגנית. בשנת 2007 עמד יצוא החקלאות האורגנית על 60.3 אלף טון.

בינוי (לוחות חדשים בפרק 22: 22.1 ו-22.14)

- לראשונה בשנתון נוסף לוח היסטורי המרכז את המשתנים העיקריים המתארים שינויים בענף, בתחום הבנייה ובתחום עבודות ההנדסה האזרחית באמצעות נתונים פיזיים ונתונים כספיים.
- בנוסף לכך, לראשונה בשנתון הוכנס לוח המפרט את ההרחבה והשיקום של כבישים לפי מחוז סוג דרך וסוג הציפוי.
- בשנת 2007 הוחל בבנייתן של כ-30 אלף דירות, בדומה ל-2006, ואילו במספר הדירות שבנייתן הסתיימה נרשמה ירידה של 8% לערך.

תיירות (פרק 23, לוח: 23.12)

- ב-2007 הייתה התאוששות בתיירות הנכנסת לעומת 2006: עלייה של 24% בכניסות תיירים לישראל (2.3 מיליון כניסות) ועלייה של 22% במספר הלינות התיירים במלונות (8.9 מיליון לינות). תפוסת החדרים הייתה הגבוהה ביותר בשנים האחרונות – 49%. חלקן של לינות התיירים מסך הלינות גדל ב-2007 ל-41%.
- למעלה מחצי מיליון כניסות (542 אלף) היו של תיירים מארה"ב – עלייה של 10% לעומת 2006.
- במספר היציאות לחו"ל של ישראלים נמשכה עלייה: מעל 4 מיליון יציאות של ישראלים לחו"ל ב-2007 - עלייה של 12% לעומת 2006.
- במספר לינות ישראלים במלונות (בשנים האחרונות היה כ-13 מיליון), נרשמה ירידה של 3% ב-2007.

על תיירים נכנסים:

- 79% מהכניסות היו דרך אוויר ו-21% דרך היבשה.
- הגיל החציוני של התיירים בשנת 2007 היה 44 שנה.
- 33% מהכניסות היו של תיירים ששהו בישראל עד 4 ימים, 32% ששהו בין 5-9 ימים בישראל.

על ישראלים יוצאים:

- 83% בדרך האוויר, 14% בדרך היבשה ו-3% בדרך הים.
- הגיל החציוני של היוצאים ב-2007 היה 40 שנה.
- 35% מהיוצאים שהו בחו"ל עד 4 ימים, 29% שהו בין 5-9 ימים בחו"ל.
- באירוח הכפרי, שנפגע ממלחמת לבנון השנייה בשנת 2006, נרשמה עלייה של 10% במספר הלינות ב-2007.

תחבורה ותקשורת (פרק 24, לוחות: 24.1, 24.9 ו-24.12)

- תאונות דרכים עם נפגעים - נמשכת מגמת הירידה במספר ההרוגים בתאונות דרכים. בשנת 2007 הייתה ירידה של 4% לעומת שנת 2006 (398 הרוגים בשנת 2007, לעומת 414 הרוגים בשנת 2006). **מספר ההרוגים בשנת 2007 הוא הנמוך ביותר מזה 23 שנה.** מאז קום המדינה נמנו 24,672 הרוגים (הנתונים אינם כוללים את אזורי יהודה והשומרון).
- כלי רכב מנועיים - בשנת 2007 נוספו נטו כ-108,100 כלי רכב למצבת כלי הרכב - גידול של 5% לעומת שנת 2006, והגבוה ביותר בשבע השנים האחרונות.
- בשנת 2007 נוספו למצבת כלי הרכב כ-217,600 **כלי רכב חדשים** - גידול של 30% לעומת התוספת בשנת 2006.
- תנועה אווירית בין-לאומית - בשנת 2007 נכנסו ויצאו 10,151,200 נוסעים דרך שדות התעופה בישראל, לעומת 8,896,300 נוסעים בשנת 2006. במהלך שנת 2007 נרשמה עלייה של 14% במספר הנוסעים, לעומת עלייה של 3.6% בשנת 2006.

סביבה (פרק 27, לוחות: 27.3, 27.6, 27.13, 27.16 ו-27.17; פרק 1, לוחות: 1.8 ו-1.9)

זיהום אוויר

- **נמשכת הירידה בפליטות המזהמים מכלי רכב:** פחמן חד-חמצני (CO), תחמוצות גפרית (SOX), פחמימנים (HC), תחמוצות חנקן (NOX) וחלקיקי אבק מרחף (SPM) – כתוצאה משיפורים טכנולוגיים ושיפור באיכות הדלקים.
- **הגברת השימוש בגז טבעי, ובמקביל הקטנת השימוש במזוט לייצור חשמל, הביאה לירידה בפליטות המזהמים:** תחמוצות גפרית (SOX), תחמוצות חנקן (NOX) וחלקיקי אבק מרחף (SPM).
- **נמשכה העלייה בפליטות גזי החממה.** בשנת 2007 נפלטו בישראל כ-74,000 טון גזי חממה במונחי פחמן דו חמצני (CO₂). הפליטה לנפש עמדה בשנת 2007 על 10.5 טון, בדומה לשנה הקודמת.
- נמשכת העלייה המתונה בפליטה של גז החממה העיקרי פחמן דו חמצני (CO₂) בעיקר כתוצאה מייצור חשמל.

מים

- מפלס ים המלח ממשיך לרדת בקצב של מעל מטר בשנה והוא עמד בדצמבר 2007 על -420.7 מטר מתחת לפני הים.
- מליחות מי אקוויפר החוף ממשיכה לעלות והיא עמדה בשנת 2007 על 209 מיליגרם כלוריד לליטר.
- מפלס הכנרת ירד מנובמבר 2006 לנובמבר 2007 בכ-60 ס"מ והגיע ל-212.6-מטר מתחת לפני הים. במקביל עלתה המליחות באגם ועמדה על 252 מיליגרם כלוריד לליטר בממוצע לשנת 2007.
- משנת 2000 לשנת 2007 עלתה כמות השפכים המטופלים בשפד"ן מ-122 ל-137.5 מלמ"ק.

פסולת מסוכנת

- בשנת 2007 טופלו באתר רמת חובב כ-135,000 טון פסולת מסוכנת. כמות זו גדולה ב-9% מהכמות שהועברה לטיפול באתר בשנה הקודמת. מתוך הפסולת המטופלת, הועברו להטמנה מבוקרת כ-38% וכ-31% הועברו לטיפול בשריפה.